

O Bohu a o rodině

Jak pěkným darem obdaroval Bůh právě mne! (Gn 30:20)

1. čtení: Matouš 19:1-15

Hlavní čtení: **Genesis 29:31-30:24**

ÚVOD: Ach, ty naše rodiny!

Milí bratři a milé sestry,

v poslední době poměrně intenzivně přemýšlím o rodině. O vztazích mezi manžely, rodiči a dětmi. Tlačí mě do toho současná situace, která už trvá víc než rok. Trávím se svou rodinou mnohem víc času než kdykoli předtím. Mám je pořád na očích. Děti jsou totiž pořád doma. Do školy ani do školky nechodí, což se teď naštěstí alespoň částečně změní. A jistě: Za poslední rok jsme společně strávili krásné a požehnané chvíle, na které budeme jednou s vděčností vzpomínat. Ale na druhou stranu nám to přineslo mnoho těžkostí, zápasů, problémů všeho druhu. Bez ustání řešíme nějaké konflikty mezi sourozenci, kteří si lezou na nervy, nenechají na sobě nit suchou, hádají se kvůli maličkostem. A jako jednotlivci jsou hluční, všude je jich plno. Hymnou posledního roku by tedy logicky mohla být píseň od Beatles: *Yellow Submarine* (Žlutá ponorka). No, a když síly docházejí, rodiče nejsou ve své kůži, jsou unavení, nervózní a protivní na všechny kolem sebe. Navíc, podobně jako děti: Rodiče zkrátka nejsou andělé. Víím, že to všechno dobře znáte. Někteří z vás to teď také prožívají. Jiní něco podobného zažili třeba před lety – a ani k tomu nepotřebovali *lockdown*.

Někdy jsem z toho smutný – z mé rodiny i ze sebe samotného. A pak si vzpomenu, jak jsme se sestrou rozčilovali naši mámu. A jak se táta s mámou někdy hádali – právě kvůli nám. K sestře jsem se někdy choval hrozně. Ale ona ke mně ještě mnohem hůř! Alespoň tak si to pamatuji já sám. Takže: Jací jsme byli jako děti? Opravdu mnohem, mnohem lepší než současná generace? A jací byli naši rodiče a prarodiče jako děti, sourozenci, manželé a rodiče? Tyto myšlenky mě nakonec přivedou k tomu, že Bůh má s námi i s našimi rodinami obrovskou trpělivost. Je vůči nám stále velice trpělivý. A to mě vždycky potěší.

I. O dětech, které jsou Božím požehnáním

Bratři a sestry, děti jsou požehnání od Hospodina. To je první věc, kterou dnes z Písma slyšíme. Děti jsou výrazem Božího požehnání, projevem Hospodinovy milosti. Děti jsou dar. Dar od Boha. Vlastně: Boží zázrak. To si v dnešní době lidé uvědomují v masovém měřítku. Možná nejsou ochotni uznat, že dítě je darem Božím. Ale že je „darem“, tedy někým, kdo nám byl (nějak, odněkud) darován – na tom bychom se shodli i s lidmi, kteří v Boha nevěří. Vždyť v posledních letech je mnoho párů, které se měsíce a léta snaží o potomka. Mnoho párů prožilo a protřpělo to, co zažily obě ženy z našeho dnešního vyprávění: Ráchel především. Ale také Lea. Zoufalství střídá hněv a vzájemné výčitky. Nervy jsou v takových případech napnuté jako struna. O hádky není nouze. A to je často začarovaný kruh. Protože pokud není muž a žena v klidu a v pohodě, pak se šance na početí dítěte ještě snižuje.

A jaké štěstí, když se „to“ nakonec podaří! Jaká radost! Jaká úleva! Jaká slast! Jaká vděčnost! V případě věřících párů: Jaká vděčnost Hospodinu za ten veliký dar! Jaká vděčnost Pánu Bohu za ten obrovský projev jeho milosti!

A právě v tom jsou nám pramatky Božího lidu dobrým příkladem. **Sára**, manželka Abrahama, byla neplodná do svých devadesáti let. (Gn 21) Prosím, neptejte se mě, jak mohla otěhotnět a donosit dítě v takovém pokročilém věku. Já jsem tam tehdy nebyl. Ale věřím, že ji Bůh svou silou podepíral. Další příklad: **Rebeka** s Izákem. (Gn 25) Celých dvacet let čekali a modlili se, než se jim narodila dvojčata: Ezau a Jákob. A teď tu máme třetí generaci: **Jákoba a jeho dvě ženy**. Ráchel je sice půvabná žena, kterou Jákob bezmezně miluje, nicméně Ráchel je mnoho let neplodná. A nejen ona. Ani Lea není vždycky spokojená s tím, kolik synů Jákobovi porodila. Co na těchto dvou ženách obdivuji, že obě dávají svým dětem jména. Jména, která sice nejsou úplně vyznavačská, nicméně jsou to jména, která se vždycky nějak vážou k jejich vděčnosti Pánu Bohu. Jména, která jsou chválou a poděkováním Hospodinu, že se ty ženy mohly stát matkami. Bůh je totiž slyšel, viděl, rozpomenul se na ně a na jejich trápení. Bůh otevřel jejich lůna. A ony si toho jsou dobře vědomy.

- ³² *Lea otěhotněla, porodila syna a pojmenovala ho **Rúben** (to je Hleďte-syn); řekla totiž: "Hospodin viděl mé pokoření; nyní mě už bude můj muž milovat."*
- ²³ *(Ráchel) otěhotněla, porodila syna a řekla: "Bůh odňal mé pohanění." ²⁴ Dala mu jméno **Josef** (to je Přidej-Bůh) a dodala: "Kéž mi Hospodin přidá ještě dalšího syna."*

Na to, že děti jsou požehnáním od Hospodina, musí rodiče myslet po celý život. I tehdy, když jsou s nimi malé problémy. I tehdy, když jsou s nimi veliké potíže. To se ukázalo i v životě těchto praotců! Prvorozený Rúben byl zklamáním a hanbou pro svého otce, protože v dospělosti spal s Bilhou, se služkou Ráchel, s kterou měl Jákob dva syny: Dana a Neftalího. (Gn 35:22) Dína byla v dospělém věku v podstatě znásilněná. (Gn 34) To nemohli rozdýchat její bratři, Šimeón a Lévi, kteří se za to kruté pomstili. Zavraždili toho násilníka s celým jeho rodem. To ovšem zase těžce nesl jejich otec Jákob, který se obával eskalace násilí. Dále: Jákobovi synové nenáviděli Josefa. Málem ho zabili. Nakonec ho „pouze“ prodali do otroctví. (Gn 37-50) Jak tehdy Jákob plakal, když mu jeho synové lhali do očí, že Josefa rozsápala dravá zvěř! (Gn 37:33-36) A ještě zmiňme Benjamína, kterého Ráchel sice porodila, nicméně při porodu zemřela. Jákobova milovaná žena! (Gn 35:17-19) Shrnutí, potvrzeno: Dlouhý život po boku svých dětí znamená dlouhý život plný radosti a štěstí, ale také dlouhý život naplněný všelijakými problémy a těžkostmi. A tak se to střídá a mele až do chvíle, než zavřeme oči. Pokud se nám ovšem od Boha dostane té milosti, že zemřeme dřív než naše děti.

A tak právě v těch obtížných fázích života si musíme stále znovu připomínat, že naše děti jsou velikým výrazem Božího požehnání. Obrovským Božím darem. K jakému daru bychom děti přirovnali? K láhvi vína jistě ne. Tu otevřeš raz dva a vypiješ raz dva. Spíš k velikému puzzle (třeba 2000 kousků skládačky), které rozbalíš a skládáš pomalu a velice dlouho – někdy nadšený, jindy našťvaný, někdy v klidu a v pohodě, jindy naprosto zoufalý a bezradný.

II. O ženách, které si jdou tvrdě za svým cílem

Pojďme dál, bratři a sestry. Od dětí k ženám. Zaměřme se na Ráchel a Leu. Na jejich přístup k životu. Ony jdou tvrdě za svým cílem. Jejich cílem je mít děti. Mnoho dětí, pokud možno. Nebo snad ještě jinak: Lea chce mít víc dětí než Ráchel. A Ráchel chce mít víc dětí než Lea. Obě sestry se snaží potěšit Jákoba, jejich společného manžela. Přejí si stoupnout na ceně, jak se říká. A protože mezi sebou závodí, dostávají se často do křížku. Jsou na sebe protivné, hádají se.

Je to lidsky pochopitelné... Vždyť nemít dítě, to v tehdejší společnosti znamenalo velikou pohanu. Lidé neměli pro ženu, která nemohla dlouho otěhotnět, žádné pochopení, natož pak soucit. Spíš jen pohrdání a posměch. V tomto směru jsme velice rádi, že se doba posunula správným směrem. Za prvé: V těch dobách byla vždycky na vině žena, muž nikdy. A to jistě nebylo fér! Za druhé: Taková situace vyžaduje soucit a pochopení, nikoli výsměch a pohrdání. Navíc k tomu připočteme, že podle Písma má člověk hodnotu sám o sobě, jakožto Boží obraz. Žena má hodnotu sama o sobě. Nikoli až ve chvíli, kdy otěhotní a porodí. A musíme snad připomínat, že Pán Ježíš, pravý a dokonalý člověk, žádné děti neměl?

Nicméně: Tyto dvě sestry, Lea a Ráchel, jdou tvrdě za svým cílem. Především: Modlí se, jakožto zbožné ženy. Spoléhají se na Hospodina. Zápasí s ním na modlitbách. Jeden příklad za všechny:

- ⁷ *Ráchelina služka Bilha otěhotněla ještě jednou a porodila Jákobovi druhého syna.* ⁸ *Ráchel opět řekla: "V úporném boji o Boží přízeň jsem zápasila se svou sestrou a obstála jsem." A pojmenovala ho Neftalí (to je Vybojovaný).*

Ale abychom je nepřechválili! Obě ženy se řídí pravidlem: *Účel světí prostředky*. Ony udělají cokoli. Cokoli, aby se staly matkami. Tak třeba: Obě dají Jákobovi k dispozici své služby, Bilhu a Zilpu. To bylo v té době naprosto legitimní. Ovšem v našem příběhu se jedná o zkratku. Ve smyslu: *Pán Bůh se svým požehnáním otálí. Nedává mi to, co po něm chci. Tak si pomůžu sám, jak uznám za vhodné.*

Dále: Obě propadají pohanským pověrám. Dopřávají si plodů mandragory, čarovných jablíček lásky. Věřilo se, že tato rostlina probouzí lidské touhy a zvyšuje úspěch při plození dětí. Zřejmě občas bylo potřeba povzbudit unaveného Jákoba k sexuální svěžesti. Umím si představit, že po dni stráveném na poli či se stády ovcí a koz se moc netvářil na nabídku noci s jednou ze svých, někdy asi dost protivných, manželek. Vždyť se s ním ty jeho ženy kolikrát vůbec nemažou.

- ¹ *Když Ráchel viděla, že Jákobovi nerodí, žárlila na svou sestru a naléhala na Jákoba: "Dej mi syny! Nedáš-li, umřu."* ² *Jákob vzplanul proti Ráchel hněvem a okřikl ji: "Což mohu za to, že Bůh odírá plod tvému životu?"* ³ *Odvétila: "Tu je má otrokyně Bilha; vejdi k ní! Porodí na má kolena, a tak i já budu mít z ní syny."* ⁴ *Dala mu tedy svou služku Bilhu za ženu a Jákob k ní vešel.*

A Lea? Domluví si se svou sestrou kšeft. *Milá sestřičko, dám ti lásky jablíčko. A na oplátku: Já strávím dnešní noc s Jákobem.* Ale zeptá se svého muže, zda je odhodlán plnit manželské povinnosti? Počká na něj ve svém stanu? Bude ho alespoň trochu svádět? Jen si to poslechněme!

- ¹⁶ *Když Jákob přicházel navečer z pole, vyšla mu Lea vstříc a řekla: "Musíš vejít ke mně, najala jsem tě za mzdu, za jablíčka lásky od svého syna." I spal té noci s ní.*

Světě, div se! Žena si najala svého muže za mzdu! Copak ona je kněžna a on podkoní? A Jákob, kdysi prohnáný intrikán, který dokázal připravit svého staršího bratra o prvorozenství i o otcovské požehnání? Jákob je odevzdaný podpantoflák. Učebnicový příklad domácí bačkory. Jistě znáte ten vtip:

Na večerní párty řekne žena svému manželovi: Obleč si bundu. A on se jí zeptá: A je mi zima, nebo už jdeme domů? Nesmějte se! To je Jákob v dnešním příběhu. Běda mužům, kterým vládne žena. Tuto slavnou větu vyčteme ze Starých pověstí českých, na adresu kněžny Libuše. Ale v Písmu je to dnes naopak: Běda mužům, kterému vládou dvě ženy.

Bratři a sestry, jakákoliv nerovnost ve vztahu mezi mužem a ženou není dobrá. Vztah manželů a partnerů má být vyvážený. Vždyť Hospodin dal Adamovi jednu ženu, aby mu byla *pomocnicí jemu rovnou*. (Gn 2:18) Nikdo nemá mít navrch. Ani muž. Ale ani žena. To je Boží dobré přání, podle kterého však neumíme vždycky žít. Chováme se ve vztazích jako provazochodci. Padáme stále na jednu nebo na druhou stranu.

Ovšem: Tyto cílevědomé ženy nám přece jen mohou a mají být příkladem. Vždyť to byl dobrý cíl, kterého chtěly dosáhnout stůj co stůj. Jaké cíle máme v životě my sami, bratři a sestry? Čeho bychom ještě chtěli dosáhnout? Chtěli bychom dosáhnout něčeho dobrého, prospěšného, bohulibého? Nebo je naším životním cílem uspokojit naše sobecké Já? A jaké prostředky k tomu používáme? Můžeme při naplňování těchto našich cílů použít i modlitbu? Jistě že můžeme a máme, pokud je ovšem ten cíl skutečně dobrý, prospěšný a Bohu libý. Všimněte si: Ty ženy prosily Boha, aby jim dal děti. A Bůh je vyslyšel, protože cíl těch žen byl zároveň i Božím cílem. Jákobovi před nějakým časem slíbil:

- ¹⁴ *Tvého potomstva bude jako prachu země. Rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. V tobě a v tvém potomstvu dojdou požehnání všechny čeledi země.* (Gn 28:14)

III. O Bohu, který plní sliby, fandí slabším a vaří z toho, co je zrovna doma

A tak se na závěr zastavme u Boha samého, bratři a sestry. Právě jsme se z Písma opět přesvědčili, že **Bůh plní sliby**. Jákobovi slíbil četné potomstvo, když se mu zjevil u Bét-elu. A nyní začíná pomaloučku, polehoučku svůj slib naplňovat.

Co dalšího se z dnešního příběhu o Bohu dozvídáme? Že **Bůh fandí slabším**. Bůh fandí znevýhodněným. Kterou ženu Jákob miluje víc? Ráchel miluje mnohem víc než Leu. Tedy logicky: S Ráchel tráví mnohem víc času než s Leou. I toho nočního času, samozřejmě. A bez společných nočních chvil může žena jen těžko otěhotnět. Jákob tedy fandí Ráchel. A Hospodin? Ten fandí její sestře, která je momentálně v nevýhodě. A tak slyšíme:

- ³¹ *Když Hospodin viděl, že Lea není milována, otevřel její lůno. Ráchel však zůstala neplodná.*

Hospodinovo jednání mi připomnělo mého otce. Kdykoli jsme se spolu dívali na fotbal či na hokej, otec fandil těm, kteří zrovna prohrávali. Pokud tedy nehráli naši... Já jsem jako dítě fandil vždycky silnějším. Těm, kteří vedli, protože měli větší šanci vyhrát. Ale otec fandil vždycky slabším. Proto někdy dokonce měnil strany uprostřed jednoho zápasu. Povzbuzoval ty, kteří aktuálně prohrávali.

Rozdíl mezi mým otcem a Pánem Bohem je v tom, že můj táta u televizní obrazovky nemohl výsledek zápasu absolutně ovlivnit. Ale Bůh mohl. A ovlivňoval. Lea rodila jako první. A hned čtyři děti po sobě, z nichž Lévi byl praotcem Mojžíše a Juda dokonce praotcem Pána Ježíše. Ráchel si na to musela dlouho počkat. Ale nakonec se i pokořená Ráchel dočkala! Josef, budoucí zachránce svých bratrů, je výsledkem toho, že Bůh se sklonil i nad ní. Že i jí pomohl stát se matkou.

- ²² *I rozpomenul se Bůh na Ráchel, vyslyšel ji a otevřel její lůno.*

A do třetice: **Pán Bůh pracuje s těmi surovinami, které má zrovna po ruce**. Bůh je totiž skvělý kuchař. On umí uvařit skvělé jídlo i z proslých potravin, nekvalitních surovin a zbytků ze včerejška. Jákob by měl správně mít jen jednu ženu, a ne dvě. Ale Bůh žehná oběma jeho manželkám. Jákob by měl vést své ženy jako správný muž. Ale Bůh ho neopouští, ani když se Jákob chová jako bačkora. Ty ženy, Lea a Ráchel, by správně měly rodit samy. Ale ony si přiberou na pomoc své služky, aby dosáhly svého. A Bůh jim milostivě dá děti i skrze tyto jejich služebné. Obě sestry si navíc pomáhají pohanskými pověrami a praktikami. A Bůh se od nich neodvrátí. I přesto nakonec žehná tomu jejich snažení. Jako by stále znovu zvedal obočí, kroutil očima a u toho si říkal: *No tak, co už s vámi? Co mám s vámi dělat? Pomůžu vám, protože vás prostě mám rád.*

Modleme se: *Hospodine, Bože milosrdný a laskavý, opatruj nás i naše rodiny. Dívej se na nás, naslouchej nám, pomáhej nám, posiluj nás, žehnej nám. My si až příliš dobře uvědomujeme, že si tvou blízkost, pomoc a přízeň nezasloužíme. A přesto věříme, že nás – díky Pánu Ježíši – máš všechny rád jako své vlastní děti. Tak rádi bychom ti vždy a všude dělali jen radost. Víme, že se nám to často nedaří. Proto je pro nás velikou útechou tvá trpělivost s námi, tvá bezpodmínečná láska k nám. Amen.*